

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep

0033 OSLO

Deres ref:

Sak / arkiv:
14-00277/65

Dato:
01.10.2014

Saksbehandler:
Henning Solhaug

HØRINGSSVAR – ET BEDRE ORGANISERT STRØMNETT

Rapporten *Et bedre organisert strømnett* som OED har sendt ut på høring, skrevet av et ekspertutvalg, har hatt som mandat å drøfte overføringsnettets oppgaver, organisering og myndighetenes behov for virkemidler samt harmonisering av nettariffene. Utvalget skulle også legge fram en strategi for eventuell gjennomføring av tiltak innen 2020. Norske energiselskaper, som i hovedsak eies av kommuner og fylkeskommuner, har varierende størrelse, ulik organisering, forskjellig produktspekter og står overfor til dels ulike utfordringer med hensyn til investeringer og beredskap. Dette gjelder ikke minst med hensyn til nettdriften. Mange selskaper leverer andre tjenester i tillegg til kjerneoppgavene, som bredbånd, elektroinstallasjon og andre nødvendige tjenester til lokalsamfunnet, mens andre er mer rendyrkede energiselskaper. Mange har dekt kompetansebehovet hovedsakelig egne ansatte, mens enkelte selskaper har satsset på konkurranseutsetting og innkjøp av tjenester. Når det gjelder behovet for investeringer i nettet, er det åpenbart slik at nettselskapene i de store byene står overfor de største investeringene, relativt og absolutt.

Slik EL & IT Forbundet leser rapporten fra ekspertutvalget, kommer dette mangfoldet dårlig fram i analysedelen av rapporten. Her generaliseres det med bred penn. I tillegg til at de mange mellomstore og små selskapene mangler kapital og kompetanse, blir potensiell kryssubsidiering adressert til disse selskapene, og det mer enn antydes at disse selskapene mangler kompetanse og kapital til å møte framtidige utfordringer. Utvalget er også opptatt av svakhetene ved det kommunale eierskapet. *Dagens eierskap kan være til hinder for samfunnsmessig rasjonell utvikling av kraftnettet*, og industrikonsesjonsloven står i veien for å finne *andre lokale kjøpere til den samlede virksomheten*. Ekspertgruppa er også opptatt av politisk representasjon i styrene i selskapene som noe som *kan skape inkonsistente styringssignaler over tid* og at eierne har behov for jevnlig oppdatering og opplæring. Utvalget avslutter gjennomgangen av eierskapet i regional- og distribusjonsnettet med at *«Oppsummert tyder undersøkelsen på at eierne i større grad bidrar med kontroll av selskapet enn nettverk og kompetanse»*.

EL & IT Forbundet er opptatt av at selskapene skal ha styresammensetning som sikrer bred kompetanse; nettdrift, lokalsamfunn og kommunale- og fylkeskommunale planer med betydning for selskapet. Derfor må det være plass både til ansatte, eiere og eksterne

styrerepresentanter. Utbyttepolitikken til eierkommunene blir problematisert, uten at selskapenes egenkapital blir trukket fram. Bransjen har gjennomført omfattende omorganisering, omstrukturering og effektivisering under dagens eierskap. Mange selskap er slått sammen, antall ansatte er redusert drastisk og virksomhetene har vært gjennom omfattende omorganiseringer i løpet av de siste to tiårene. Å se for seg andre lokale eiere enn kommunene, virker spekulativt, særlig om man tenker seg omsetning både av kraftproduksjon og distribusjon. Når utvalget peker på forsikringsselskapene som alternative eiere, uteblir forklaringen på hvorfor akkurat forsikringsselskapene skal representere bedre og mer kompetente eiere. EL & IT Forbundet mener det kommunale eierskapet har vært til fordel for lokalsamfunnene, som både har sikret en moderne og effektiv strømforsyning og fått løst andre presserende behov, som blant annet tilgang til bredbånd, gjennom eierskapet i energiselskapene. Utbyttet disse selskapene har gitt til sine eiere, har bidratt til å styrke kommunal velferd og bolyst. I motsetning til ekspertutvalget, anser vi kommunale eiere som kompetente, forsiktede og langsiktige, og kommunalt eierskap som en viktig forutsetning for et velfungerende strømnett også i framtida.

Utvalget har også viet Kompetanseforskriften, som regulerer krav til egenkompetanse i kraftselskapene, stor oppmerksomhet. I følge rapporten står forskriften i veien for investeringer fra forsikringsselskapene. EL & IT Forbundet mener forskriften er viktig for forsyningsikkerhet og beredskap, og for å sikre nødvendig kompetanse og bemanning for nybygging og implementering av ny teknologi.

Deler av ekspertutvalgets virkelighetsbeskrivelse er lite faktabasert, det gjelder blant annet selskapenes egenkapitaldekning, eiernes utbyttepolitikk, eiernes kompetanse og eventuelle svakheter ved dagens organisering og krav til selskapsmessig og funksjonelt skille. Bildet som tegnes av bransjen blir dermed urovekkende endimensjonalt.

Utvalgets forslag:

Selskapsmessig og funksjonelt skille. Utvalgets rapport gir ikke belegg for å anta at krysssubsidierting er et betydelig problem i bransjen, heller ikke i nettselskaper med mindre enn 100 000 kunder. Det er, etter EL & IT Forbundets oppfatning, ikke forsvarlig å innføre et krav om selskapsmessig og funksjonelt skille på grunnlag av utvalgets antakelser. Selskaper som i dag ikke er pålagt slikt skille vil måtte dele opp og skille ut nettvirksomheten fra andre aktiviteter, med økt byråkrati og økte kostnader som følge. For de mindre selskapene vil pålegget om selskapsmessig og funksjonelt skille også hindre uttak av synergieffekter og samordning. Om det, til tross for dagens regulering av nettselskapene, hersker usikkerhet med hensyn til mulig krysssubsidierting, bør dette spørsmålet utredes og reguleringsregimet tilpasses. Dagens grense på 100 000 kunder for krav til selskapsmessig skille bør ikke endres.

DSO

EL & IT Forbundet er positive til å styrke samordningen på tvers av konsesjonsgrenser og nettnivå. Rapporten fra ekspertutvalgets forslag preges imidlertid av manglende begrunnelse og analyser av virkningene av at større regionale selskaper skal ivareta rollen som regional koordinator. Blant annet dreier det seg om ivaretagelse av nøytralitet og problemer knyttet til hvor kostnader skal belastes. Myndighetene bør i stedet forbedre dagens ordning med KSU.

Fra tre til to nettnivå

Det er argumenter som taler for å redusere antall nettnivå, men igjen savner vi en grundigere gjennomgang av hvilke konsekvenser dette vil få, både for selskapene og ikke minst for kundene. Vi er særlig opptatt av at konsekvensene for næringsvirksomhet tilknyttet regionalnettet blir drøftet grundigere.

Tilknytningsplikten

EL & IT Forbundet støtter forslaget om å endre nettselskapenes plikt til å tilknytte forbruk og produksjon til nettet. Men vi ser også utfordringer knyttet til anleggsbidrag i masket nett i tilfeller hvor kostnadene for tilknytning blir store. Det samme gjelder ved overtakelse av nett hvor vedlikehold har vært forsømt.

NVEs regulering

EL & IT Forbundet støtter ikke endringen av minsteavkastningen til null prosent fra 2014. Forbundet er skeptisk til påliteligheten til de såkalte DEA-modellene, og har tidligere gått inn for at kostnadsnormen ikke bør utgjøre mer enn 50 prosent av inntektsrammen. En ytterligere innstramming i forhold til selskapenes muligheter for å få dekket egne kostnader vil redusere investeringene i nettet og ramme mer atypiske selskaper

Tariffer

EL & IT Forbundet registrerer at ekspertutvalget ikke har brukt ressurser på å finne fram til tiltak som kan jevne ut nettariffene på sikt. I stedet peker de også her på fusjoner, oppkjøp og store enheter som tiltak, og på kort sikt utjevningsordningen. EL & IT Forbundet mener dagens utjevningsordning, som gjøres som årlige budsjettvedtak, er for lite forutsigbar og bør erstattes av en ordning som er mer forutsigbar og treffer bedre enn dagens ordning.

Kompetanseforskriften

Kompetanseforskriften skal bidra til å sikre at alle som har konsesjon i medhold av energiloven § 3-1 eller § 3-2 har egen kompetanse til i normaldrift å utføre de oppgavene som følger av energiloven, forskrifter til energiloven og konsesjonsvedtak fastsatt med hjemmel i energiloven. Hensikten med forskriften er blant annet å sikre at nettselskapene har nødvendig kompetanse til å ivareta forsyningssikkerhet og drifts- og vedlikeholdsoppgaver i nettet. EL & IT Forbundet ser at ekspertutvalget er opptatt av de store utfordringene selskapene står overfor med hensyn til kompetanse og forventede investeringer i nettet, og samtidig opptatt av å få ut ansatte fra nettselskapene. Utvalgets konstatering av at fagarbeiderkompetanse er lett tilgjengelig for nettselskapene, savner rot i virkeligheten. Den faktiske situasjonen er at det er mangel på fagarbeidere, og alderssammensetningen blant ansatte i nettselskapene bidrar ytterligere til dette. Planlagte nyinvesteringer i Norge og Europa for øvrig, tilsier at det vil bli svært utfordrende for nettselskapene å sikre seg nødvendig fagarbeider- og ingeniørkompetanse for normal drift. Kompetanseforskriften bør derfor videreføres.

Regler for tjenestekjøp i konsern

Flere konsern har valgt å føre de ansatte i konsernet over i et entreprenørselskap under konsernet, for å sikre at ansatte har bred kompetanse, og for effektiv organisering av ansatte. Utvalget har kommet til at dette åpner for kryssubsidiering, uten å belegge frykten empirisk. Dagens forsyningsforskrift regulerer allerede konserninterne transaksjoner for blant annet nettselskaper, og slår fast at disse skal skje til markedsvilkår. EL & IT Forbundet ser ingen

grunn til å endre verken forskriften eller innføre særskilte regler for nettselskaper. Det vil medføre økt byråkrati, økte transaksjonskostnader og svekke selskapenes egenkompetanse.

Avsluttende merknader

Ekspertutvalgets rapport har store svakheter både analytisk og når det kommer til konklusjonene. Rapporten peker riktignok på en del utfordringer bransjen står overfor, men framstår ensidig og klisjeaktig i sin beskrivelse av bransjen og problemene de ser i tilknytning til egen beskrivelse. EL & IT Forbundet ser klart at rammebetingelser og forventede oppgaver vil medføre betydelige utfordringer for nettselskapene. Men i motsetning til ekspertutvalget har vi tillit til at eierne, ansatte og bransjeorganisasjonene, sammen med myndighetene, vil klare å løse oppgavene samfunnsmessig rasjonelt. Vi er trygge på at eierne vil bistå selskapene med å framskaffe nødvendig kapital og ta påkrevde organisatoriske grep for å sikre nødvendige investeringer i nettet. Vi anser også utfordringene knyttet til kompetanse som overkommelige. Det er imidlertid gode grunner til å frykte at dette ikke vil være tilfellet om myndighetene skulle komme til at de vil kaste en samlet bransje ut i omfattende omstillinger i en fase hvor alle ressurser bør styres inn mot å løse samfunnspålagte oppgaver knyttet til nybygging og implementering av ny teknologi.

Med vennlig hilsen
EL & IT Forbundet

Hans O Felix
Forbundsleder

for
Henning Solhaug
Forbundssekretær